

Міністерство освіти і науки України
Ministry of Education and Science of Ukraine
Близькосхідний технічний університет
(Middle East Technical University (METU) (Turkey)
Венеціанський Університет Ка-Фоскарі
(Ca' Foscari University of Venice) (Italy)
Центр антропології Інституту археології та етнографії
Національної Академії Наук Азербайджану
(Center for Anthropology of the Institute of Archeology and Ethnography of ANAS)
Інститут філософії НАН України
Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
M.P.Dragomanov National Pedagogical University
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Oles Honchar Dnipro National University

ОСВІТА І НАУКА У МІНЛИВОМУ СВІТІ: проблеми та перспективи розвитку

МАТЕРІАЛИ
III Міжнародної наукової конференції
26-27 березня 2021 р.

Частина I

Proceedings of the Third International Scientific Conference
Education and Science in a Changing World:
Problems and Prospects for Development

Dnipro, Ukraine
March 26-27, 2021
Part I

Дніпро
2021

Редакційна колегія:

Оковитий Сергій Іванович, д.х.н., проф., проректор з наукової роботи Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Токовенко Олександр Сергійович, д.філос.н., проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Трампус Антоніо, доктор наук з історії, професор Департаменту лінгвістики та порівняльних культурних досліджень Венеціанський Університет Ка'Фоскарі (Ca' Foscari University of Venice), Італія.

Октай Танзевер, доктор філософії з політичних наук, професор, декан факультету міжнародних відносин Близькосхідного технічного університету (Middle East Technical University (METU)), м.Анкара, Турція.

Маммадлі Аліага, професор, голова Центру антропології Інституту археології та етнографії Національної Академії Наук Азербайджану (Center for Anthropology of the Institute of Archeology and Ethnography of ANAS), м.Баку, Азербайджан.

Рагімлі Руслан Хіلال Оглу, співробітник Центру антропології Інституту археології та етнографії Національної Академії Наук Азербайджану (Center for Anthropology of the Institute of Archeology and Ethnography of ANAS), м.Баку, Азербайджан

Іщенко Ігор Васильович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Хамітов Назіп Віленович, д.філос.н., проф., провідний науковий співробітник відділу філософської антропології Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Крилова Світлана Анатоліївна, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Висоцький Олександр Юрійович, д.політ.н., проф., професор кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Кривошеїн Віталій Володимирович, д.політ.н., проф., завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Третяк Олексій Анатолійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Ключник Руслан Максимович, к.політ.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та економічної теорії Університету імені Альфреда Нобеля.

Міхейченко Марія Анатоліївна, к.політ.н., доц., доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

О 72 Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали III Міжнародної наукової конференції. 26-27 березня 2021 р., м.Дніпро. Частина I. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2021. – 358 с.

У збірник вміщено матеріали III Міжнародної наукової конференції «**Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку**», що присвячені осмисленню найбільш важливих наукових та освітніх проблем сучасності, окресленню перспектив їх вирішення, розробці стратегій подальшого розвитку наукового та освітнього потенціалу в світовому контексті, узагальненню досвіду викладання та визначенню шляхів реалізації виваженого підходу до оптимізації освітніх практик з огляду на нові виклики та кращі світові досягнення. Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

© Колектив авторів, 2021

© ДНУ ім. Олеся Гончара, 2021

тренінгу до конкретних навчальних потреб з урахуванням індивідуальних особливостей учасників, виявляти самому активність, відкритість, гарну реакцію, професіоналізм та заохочувати учасників до самовдосконалення.

Метод роботи в малих групах (від 2-3 до 5-7 осіб) покликаний формувати навички командної співпраці, конструктивної взаємодії з колегами, адекватного сприйняття дій інших та власної поведінки [5].

Розроблення й впровадження інноваційних методів викладання є надзвичайно важливою складовою навчально-методичної роботи викладача вищого навчального закладу, оскільки допомагає підтримувати його професіоналізм і педагогічну компетентність на рівні сучасних вимог.

Список використаних джерел

1. Богданова І. М. Педагогічна інноватика: навч. посіб. / І. М. Богданова. – О.: ТЕС, 2000. 2. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю. В. Бистрова // *Право та інноваційне суспільство*. – 2015. – №1 (4). – С. 27-33. 3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с. 4. Майхнер Х. Е. Корпоративні тренінги / Х. Е. Майхнер. – М.: ЮНИТИ, 2002 – 354 с. 5. Юрович В. Нестандартні уроки як засіб підвищення ефективності навчання в курсі «Я і Україна» / В. Юрович // *Початкова школа*. – 2006. – №6. – С. 23.

Т. В. Василенко, І. В. Давиденко

СИНДРОМ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ МЕДИКІВ

Останнім часом стійкий інтерес відзначається до проблеми дослідження синдрому хронічної втоми (СХВ) та емоційного вигорання (СЕВ), оскільки емоційне вигорання є однією з найпоширеніших проблем в сучасному світі. Ця проблема стосується не тільки людей, які займаються професійною діяльністю, але й студентів. Переважна більшість студентів у тій чи іншій мірі відчувають на собі дію емоційного вигорання, особливо студенти-медики схильні до багатьох ризиків виникнення даних синдромів у зв'язку з особливостями навчального процесу в медичному вищому навчальному закладі.

Дослідження в різних країнах світу доводять, що синдром емоційного вигорання починає формуватися вже у студентів-медиків старших курсів. Робота в медичній сфері ставить перед людиною багато різних, а часто і незвичних вимог.

Згідно з визначенням ВООЗ «синдром вигорання – це фізичне, емоційне або мотиваційне виснаження, що характеризується порушенням продуктивності в роботі та втомою, безсонням, підвищеною схильністю до соматичних захворювань, а також вживанням алкоголю або інших психоактивних речовин з метою одержати тимчасове полегшення, що має тенденцію до розвитку фізіологічної залежності і (у багатьох випадках) суїцидальної поведінки».

Вперше термін «синдром емоційного вигорання» був використаний у 1974 році американським психіатром Н.І. Freudenberger, який звернув увагу на цей феномен у працівників психіатричної сфери і описав його як «порадку, виснаження або зношення, що відбувається з людиною внаслідок різко завищених вимог до власних ресурсів і сил»[5].

Якщо студент-медик протягом навчання, не відчуває свого особистого зв'язку з професійною діяльністю, тобто не бачить внутрішньої цінності, не може їй дійсно віддатися, то згодом виникає внутрішнє спустошення, тому що не відбувається діалогічного обміну, в якому людина не тільки віддає, але й одержує. Як наслідок, розлад набуває характер депресії. Емоційне вигорання – це вид депресії, що виникає без травматизації й органічних порушень, а тільки лише через поступову втрату життєвих цінностей.

У процесі емоційного вигорання серед студентів-медиків є дві дуже важливі індивідуально-психологічні особливості. Емоційна спрямованість особистості та наявність сенсу в своїй професійній діяльності й особистому житті.

Згідно з моделлю М. Буріш, розвиток синдрому емоційного вигорання проходить кілька стадій або фаз:

1. Попереджувальна фаза, що характеризується надмірною активністю, відмовою від потреб, не пов'язаних з роботою, витісненням зі свідомості переживань невдач і розчарувань, обмеженням соціальних контактів. Все це відбувається на тлі виснаження. Даються взнаки постійне почуття втоми, безсоння.

2. Наступна фаза – зниження рівня власної участі у стосунках з колегами та в процесі навчання, згасання інтересу до професійної діяльності. Цей період характеризується втратою позитивного сприйняття колег, переходом від допомоги до нагляду і контролю, приписуванням вини за власні невдачі іншим людям. У поведінці переважає байдужість, цинічні оцінки оточуючих. В навчанні студент не бажає виконувати свої обов'язки, намагається штучно продовжити перерви, запізнюється, пропускає навчання.

3. Третя стадія підключає емоційні реакції, з'являються постійні депресія і агресія. Студента переслідують безпідставні страхи, постійне почуття провини, що веде до зниження самооцінки, апатії. Ситуація загострюється звинуваченнями інших, ігноруванням своєї участі в невдачах, підозрлістю і конфліктами з оточенням. Відтак починається фаза деструктивної поведінки в усіх сферах. У студента знижується концентрація уваги, він позбавляється здатності виконати складні завдання, проявити власну ініціативу. Для людини нормою стає постійна байдужість, уникнення неформальних контактів, відстороненість від життя інших людей або надмірна прихильність до конкретної особи. Студент під час розмови уникає тем, пов'язаних з навчанням, починає тяжіти до самотності, відмовляється від хобі, нудьгує.

У слід за цим спостерігаються психосоматичні реакції і зниження імунітету. Це викликано тим, що людина не здатна до релаксації у вільний час. У результаті отримуємо безсоння, сексуальні розлади, підвищення тиску, тахікардію, болі в хребті, головні болі, розлади травлення, залежність від нікотину, кофеїну, алкоголю.

Всі ці фази призводять до розчарування і негативної життєвої установки, загострення відчуттів безпорадності та безглуздості життя, повного розпаду.

Синдром вигорання можна доволі ефективно корегувати. Звісно найкраще, коли у цьому допоможе фахівець. Не зайвою є допомога колективу, адже відверта розмова з колегами іноді заміняє групові заняття, популярні за кордоном.

Якщо ж говорити про можливість самопомоги, фахівці радять спробувати піднятися над ситуацією, змінити кут зору на себе і до процесу навчання, подивитися на оточуючий світ з глобальнішої точки зору - не тільки зрозуміти свої цілі і уявити образ майбутнього, а відповісти собі на питання: в чому сенс того, чим він займається і навіщо він це робить.

Також сприятиме одужанню здобуття нових знань, зацікавлень. Переключитись і відпочити допоможе заняття спортом або хобі. Інший спосіб – зміна діяльності, перехід у суміжну область, коли набуті знання, вміння, навички знаходять нове застосування, або ж не припиняти виконання обов'язків, а зробити їх інструментом для досягнення серйозніших цілей. Хоча універсального рецепту зцілення від професійного вигорання не існує, ця проблема може бути вирішена, якщо нею цілеспрямовано займатися. Кожній людині час від часу необхідно зупинитися, озирнутися навколо, побути наодинці з самим собою, подумати, звідки, куди і з ким пліч-о-пліч він іде, з якою швидкістю, а головне - навіщо, та з якою метою.

Список використаних джерел

1. Матвієнко О., Пересадін, Є. *Культура здоров'я персоналу та синдром психоемоційного «вигорання»: стратегія і тактика подолання*. Головна медична сестра. - 2007. - № 6. - С. 20-23.
2. Скутаревская М. М. *Синдром эмоционального выгорания*. Мед. новости. -2002. - №7. - С. 3-9.
3. Якубовська І.О., Л. П. Міщиха, Т. Ю. Запорожець, М. І. Хромей. *Ризики виникнення синдромів хронічної втоми та емоційного вигорання у студентів-медиків в процесі навчання у ВНЗ залежно від індивідуального психологічного профілю [Електронний ресурс]*. Галицький лікарський вісник. - 2013. - Т. 20, число 4. - С. 60-63. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/glv_2013_20_4_20.
4. Gold Y., Roth R. *Teachers Managing Stress and Preventing Burnout: the Professional Health Solution: Taylor & Francis e-Library, 2005. – 215 p.*
5. Freudenberger H.J. *Staff burn-out. Journal of Social Issues. – 1974. – P. 159-166.*

Г. В. Власова

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З КРИТИЧНИМ МИСЛЕННЯМ

В умовах реформування системи освіти в Україні досить часто почали використовувати такі поняття як «критичне мислення» та «інтеграція».

Критичне мислення – це набір розумових стратегій і операцій, опанування яких передбачає вільне використання людиною мисленнєвих операцій високого рівня, що застосовуються для формування обґрунтованих висновків і оцінок та ухвалення рішень [2].

Ми спробуємо припустити, що саме інтегрований підхід до організації навчання є найбільш сприятливим для розвитку критичного мислення.

І.О.Большакова та М.А.Пристінська пропанують наступний аналіз поняття «інтеграція»:

1. За системного підходу інтеграція визначається як процес взаємодії двох або більше систем з метою створення нової, яка набуває нових властивостей завдяки зміні властивостей та зв'язків її елементів.

2. Н. С. Антонов розглядає поняття «інтеграція» в загальнонауковому аспекті, визначаючи його природне протиставлення поняттю «диференціація» та наголошуючи на високому рівні системності: «це процес взаємопроникнення, ущільнення, який проявляється через єдність з протилежним йому процесом розчленування, розмежування, диференціації» [1].

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що інтеграція – це процес об'єднання, взаємопроникнення двох або більше систем, результатом чого є утворення нової цілісної системи, яка набуває унікальних властивостей та взаємозв'язків.

Загальновідомо, що метою розвитку критичного мислення є формування особистості, готової до життя у світі, що постійно змінюється, здатної до аналізу та осмислення інформації, різних сторін процесів і явищ, навчання та самовдосконалення, прийняття ефективних рішень.

Ми можемо зазначити, що в освітньому процесі інтеграція проявляється коли педагог свідомо заохочує учнів робити зв'язок між навчальними предметами, а також сам пояснює певну тему розкриваючи її з різних сторін. Сучасним учням потрібно надати можливості для інтеграції знань і навичок з різних дисциплін та критичного оцінювання того, як ці частини взаємодіють. Це один із проявів зв'язку інтеграції та критичного мислення.

Ще один із способів вираження зазначеного зв'язку у початковій школі – це проведення уроків на основі об'єднання навчального матеріалу з кількох предметів навколо однієї теми. Цей підхід сприяє інформаційному збагаченню пізнавальної сфери учня взагалі, а також критичного мислення зокрема. Тому що завдяки

<i>Старовойтенко Н.В.</i> Вплив правової обізнаності студентів на якість освітніх послуг та забезпечення їх прав і свобод	37
<i>Толстікова О.О., Аліфанова С.В.</i> Особливості проведення дистанційних семінарських занять у англомовних студентів-медиків в умовах пандемії COVID-19	39
<i>Томарева Н.О.</i> Види тестових завдань при вивченні латинської мови	40
<i>Удовицька Т.А.</i> Ризики в системі вищої освіти: до питання визначення	41
<i>Апельханс О.Л., Нескоромна Н.В., Кошельник О.Л., Чеботарьова С.О.</i> Дистанційне навчання – суворе випробування та нові можливості для викладання анатомії людини	43
<i>Загрійчук І.Д.</i> Евристична роль філософії в опануванні фахових знань та навичок	44
<i>Шаркова Н.Ф., Шаркова С.Ф.</i> Дистанційна освіта: виклик сьогодення	46
<i>Білик Л.І., Чемерис І.А.</i> Заповідні території лісів як об'єкти збереження біорізноманіття в Черкаській області	47
<i>Сорокатиий М.І., Величко Л.Д., Білаш О.В.</i> Значення і роль гуманітарних дисциплін в системі професійної підготовки курсантів військових навчальних закладів (на прикладі досвіду зарубіжних країн)	49
СЕКЦІЯ II. СУЧАСНА ОСВІТА: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД, МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА. ГЕНДЕРНА ОСВІТА	51
<i>Сергеева В.Ф.</i> Корекційна дошкільна педагогіка як наукове знання про розвиток, навчання й виховання дітей дошкільного віку з особливими потребами	51
<i>Галушкіна С.І.</i> Інноваційні методи викладання педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах	54
<i>Василенко Т.В., Давиденко І.В.</i> Синдром емоційного вигорання серед студентів медиків	55
<i>Власова Г.В.</i> Інтегроване навчання та його зв'язок з критичним мисленням	57
<i>Yovk O.I.</i> Foreign Language Acquisition: Neuropedagogical Premises	58
<i>Гашинова К.Ю., Дитятковська Є.М., Дмитриченко В.В., Коваленко О.М., Корецька Є.В., Родіонова В.В.</i> Роль педагогічних технологій у викладанні клінічних дисциплін	60
<i>Гузик Н.М., Ліщинська Х.І.</i> Застосування методів інтерактивного навчання для підвищення якості військової освіти	62
<i>Adamia Z., Partskhalaiia N., Bitsadze D.</i> Aspects of Integrated Learning	64
<i>Бенях Н.М., Лучко Р.Р.</i> Роль художньо-промислових шкіл у становленні мистецької академічної освіти в країнах Східної Європи (на прикладі діяльності кафедр художнього скла)	66
<i>Волкова С.П.</i> Проблеми розвитку освіти в період незалежності України	67
<i>Герасимчук Т.А.</i> Наукова діяльність студентів подільських вузів 1920-1930 рр.	69
<i>Жила О.А.</i> Освіта в загальноосвітній школі в умовах пандемії COVID-19	71
<i>Куліченко А.К.</i> Сучасна інноваційна діяльність у Гарвардській медичній школі	72
<i>Ли Цинь.</i> Педагогические условия адаптации иностранных студентов в инкультурной образовательной среде	73
<i>Ли Янь.</i> Использование традиций народной педагогики в учебном процессе как актуальная проблема современного образования	75
<i>Маляр Л.В., Кухта М.І.</i> Українська література як засіб формування національних світоглядних позицій учнівської молоді Ужгородської гімназії у 20-30-рр. ХХ ст.	76